

VN/32208/2024
VN/32208/2024
-UM-1

18.11.2024

Sopimus kansainvälisen Barents-sihteeristön perustamisesta Barentsin euroarktisen alueen yhteistyötä varten; irtisanominen

Asian tausta ja valmistelu

Barentsin euroarktinen neuvosto (Barents Euro-Arctic Council, BEAC) perustettiin Norjan aloitteesta vuonna 1993 Kirkkoniemien julistuksella. Neuvoston tavoitteena on vakauden ja kestävän kehityksen edistäminen Barentsin alueella. Yhteistyössä ovat mukana alueen nuorisot ja alkuperäiskansat. Turvallisuuspolitiikka ja merellinen yhteistyö eivät ole kuuluneet Barents-yhteistyöhön. Venäjän hyökättyä Ukrainaan helmikuussa 2022 Venäjä suljettiin Barents-yhteistyön ulkopuolelta ja yhteistyötä jatkettiin ilman sitä. Syyskuussa 2023 Venäjä erosi itse BEAC:sta. Venäjän erottua BEAC:sta jäivät sen jäseniksi Suomi, Ruotsi, Norja, Tanska, Islanti ja Euroopan komissio. Suomella, Norjalla ja Ruotsilla oli BEAC:n yhteispuheenjohtajuus lokakuuhun 2024 saakka. Tavoitteena oli löytää kuluvan vuoden lokakuuhun mennessä yhteinen näkemys yhteistyön jatkosta Venäjän eroamisen jälkeen. Yhteispuheenjohtajien ponnisteluista huolimatta yhteistä näkemystä Barents-yhteistyön tulevaisuudesta ei ole löytynyt.

Suomen osallistumiselle BEAC:n toimintaan ei nähdä enää riittäviä perusteita. Yhteistyön tarve ja merkitys pohjoisilla alueilla tunnustetaan Suomessa, mutta sitä voidaan tehdä muillakin foorumeilla, kuten Pohjoismaiden ministerineuvostossa ja EU:n hankerahoitusohjelmien kautta. Valtionhallinnon resursseja joudutaan kohdentamaan uudelleen säästövelvoitteiden vuoksi, ja päällekkäisyyksiä puretaan alueellisesta yhteistyöstä. Ulkoministeriö teki siten 15.11.2024 Barents-yhteistyötä koordinoivana toimivaltaisena ministeriönä päätöksen Suomen eroamisesta BEAC:sta. Ulkoministeriö kuuli asiassa kaikkia Barents-yhteistyössä mukana olevia ministeriöitä ja muita suomalaisia

sidosryhmiä. Asiaa käsiteltiin myös valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan ja tasavallan presidentin yhteisessä kokouksessa (TP-UTVA). Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle annettiin pyydetyksi tietoja asiasta 16.10.2024 UTP-kirjeellä (UTP 38/2024 vp). Barents-suurlähettiläs Joenusva oli asiantuntijana kuultavana ulkoasiainvaliokunnassa 12.11.2024. Valiokunta kuuli ulkoministeri Valtosta 15.11.2024.

Suomen tasavallan hallituksen, Norjan kuningaskunnan hallituksen, Venäjän federaation hallituksen ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksen välillä tehtiin vuonna 2007 sopimus kansainvälisen Barents-sihteeristön perustamisesta Barentsin euroarktisen alueen yhteistyötä varten (SopS 118/2007, jäljempänä myös *Barents-sihteeristösopimus*). Norjan Kirkkoniemessä toimiva kansainvälinen Barents-sihteeristö antaa teknistä tukea Barentsin euroarktisen neuvoston ja Barentsin alueneuvoston yhteensovitetulle monenväliselle alueelliselle toiminnalle. BEAC:sta eroamisen myötä Suomen on myös tarkoitus irtisanoa Barents-sihteeristösopimus.

Barents-sihteeristösopimuksen irtisanominen ja sen voimaantulo

Barents-sihteeristösopimuksen 11 artiklan mukaan sopimuspuoli voi irtisanoa sopimuksen ilmoittamalla asiasta kirjallisesti. Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluttua siitä, kun Norjan ulkoministeriö on vastaanottanut ilmoituksen. Tällaisessa tapauksessa jäljelle jäävät sopimuspuolet neuvottelevat sihteeristön tulevasta olemassaolosta ja rakenteesta.

Suomen irtisanomisesta on tarkoitus ilmoittaa Norjan ulkoministeriölle nootilla niin, että irtisanominen voisi tulla voimaan 1.1.2026. Irtisanomisesta tullaan julkaisemaan Suomen säädöskokoelman sopimussarjassa ulkoministeriön ilmoitus heti sen jälkeen, kun irtisanominen on suoritettu. Barents-sihteeristösopimuksen voimaansaattamisasetus (1489/2007) on tarkoitus kumota siten, että kumoamisasetus tulee voimaan samana päivänä, kun sopimuksen irtisanominen tulee voimaan.

Suomen eroaminen BEAC:sta on myös tarkoitus ajoittaa siten, että eroaminen tapahtuu samanaikaisesti kuin sihteeristösopimuksen irtisanominen tulee Suomen osalta voimaan.

Esityksen vaikutukset

Ulkoministeriö on vastannut kansainvälisen Barents-sihteeristön jäsenmaksusta, noin 50 000 euroa vuodessa. Suomen eroamisen seurauksena maksusitoumukset päättyisivät vuoden 2026 alusta.

Toimivalta

Valtiosopimuksen irtisanomisesta päättää valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta tasavallan presidentti perustuslain 93 §:n 1 momentin nojalla. Barents-sihteeristösopimus ei sisällä eduskunnan toimivaltaan kuuluvia määräyksiä, joten sen irtisanomisen ei vaadi eduskunnan hyväksyntää perustuslain 94 §:n mukaisesti.

Esitys

Esitetään, että Tasavallan Presidentti päättää irtisanoa kansainvälisen Barents-sihteeristön perustamisesta Barentsin euroarktisen alueen yhteistyötä varten Suomen tasavallan hallituksen, Norjan kuningaskunnan hallituksen, Venäjän federaation hallituksen ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksen välillä tehdyn sopimuksen.